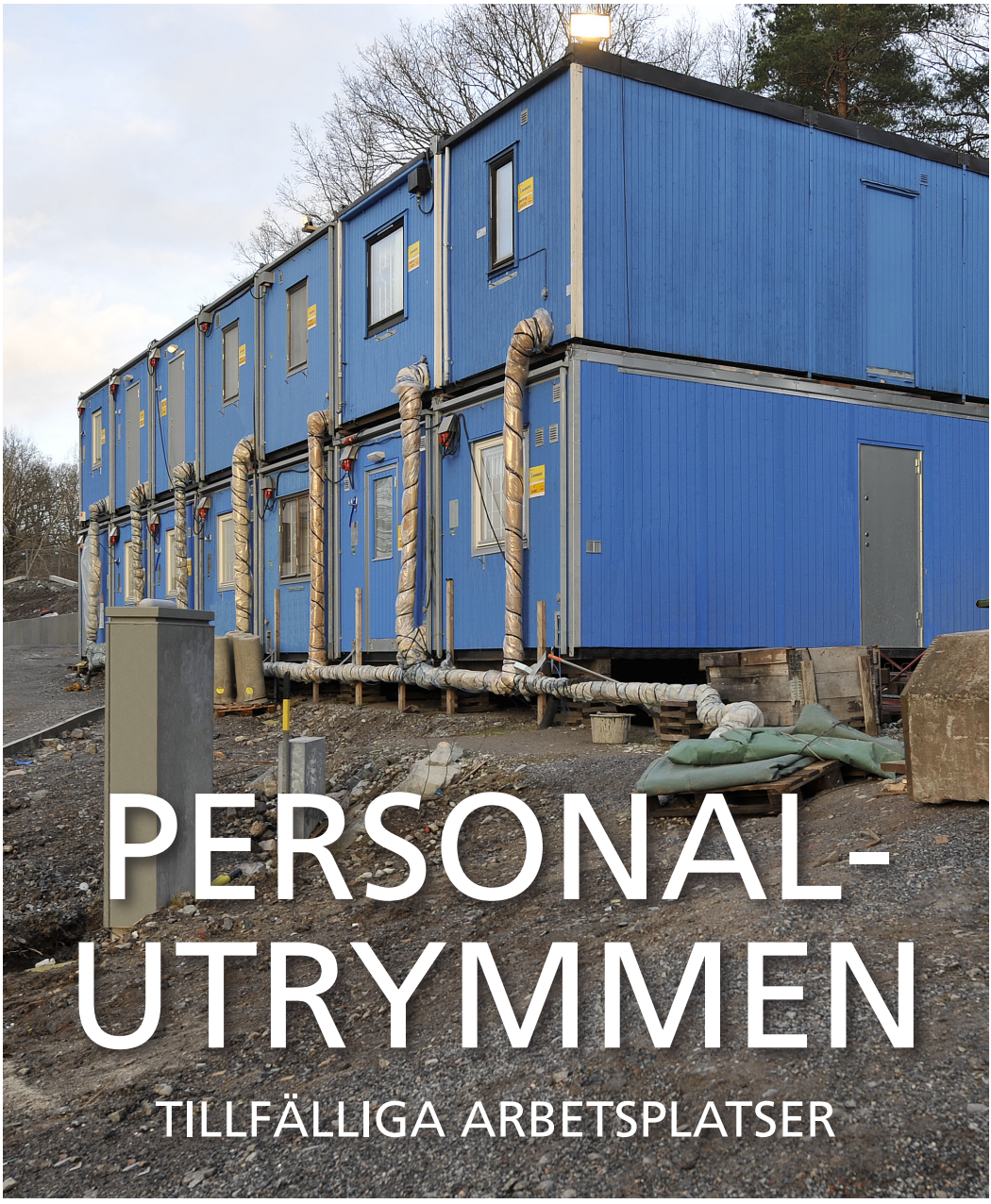

PERSONAL-UTRYMMEN

TILLFÄLLIGA ARBETSPLATSER

SVERIGES BYGGINDUSTRIER

SEKO

BYGGNADS

Ansvaret

Personalutrymmen ska vara anpassade till arbetets natur och varaktighet, antalet nyttjande personer och könsfördelning. Det finns särskilda bestämmelser för tillfälliga arbetsplatser som t.ex. byggarbetsplatser. Inom bygg- och anläggningsbranschen används vanligen särskilt inredda bodar eller vagnar som personalutrymme.

Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter samt kollektivavtal reglerar vilka krav som ställs på personalutrymmen.
De grundläggande föreskrifterna finns i AFS 2009:2 *Arbetsplatsens utformning*, detaljerade krav finns i byggyrkenas kollektivavtal.

Funktionen

Allmänt gäller att ett personalutrymme ska fylla den funktion för vilken det är avsett.

Detta innebär bland annat följande krav på personalutrymmet:

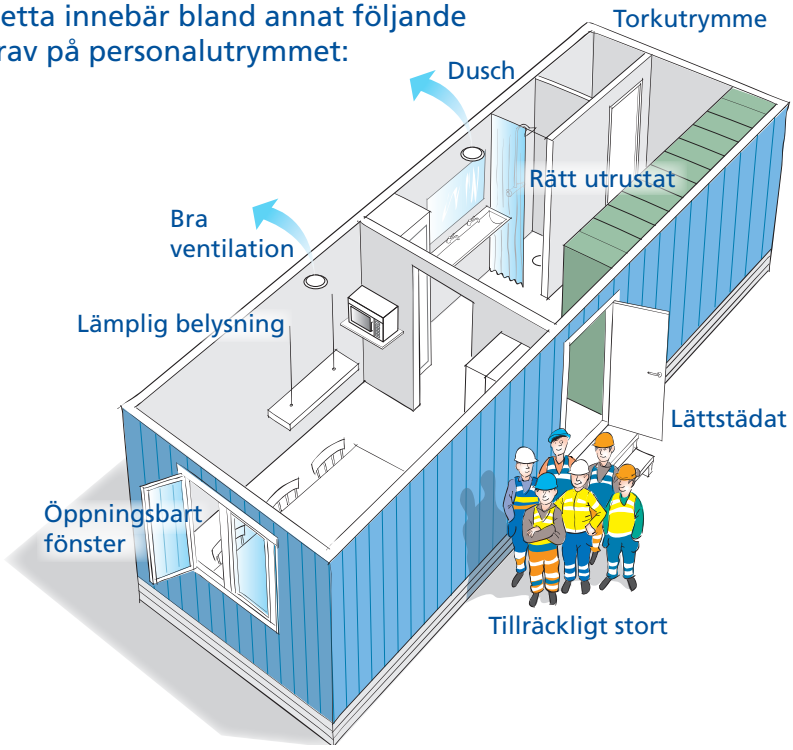

Utrustningen

Måltider ska kunna intas i ett särskilt matrum eller matutrymme. Detta ska ha sittplatser med ryggstöd vid ett matbord med god plats för alla som äter samtidigt. Vidare ska det finnas kylskåp och uppvärmningsanordning för mat.

Vid t.ex. anläggningsarbeten kan kylskåp, spis och uppvärmningsanordningar drivas med gasol. För belysning, fläktar mm kan ett eller flera 12-voltsbatterier eller mobilt elverk användas. En vattentank, som står frostfritt, behövs för tvättmöjlighet.

Det ska finnas tillgång till toalett med tvättplats. Om det inte går att ansluta toaletten till vatten och avlopp så kan en modern torrklosett vara acceptabel. Om möjligt bör det finnas skilda toaletter för män och kvinnor, men detta är inget krav.

På varje arbetsställe ska det finnas eller lätt kunna ordnas utrymme för tillfällig vila vid plötsliga sjukdomstillstånd.

Omklädningsrum ska vara skilda för män och kvinnor om de används samtidigt. Om det endast finns en arbetstagare av det ena könet kan detta ordnas på annat sätt.

Utrymmet

Nuvarande personalbodar uppfyller vanligen utrymmeskraven om högst 6 personer använder boden. Antalet och storleken på bodarna måste givetvis anpassas till antalet personer som samtidigt kan komma att använda bodarna.

Vid tillfälliga arbeten på fasta arbetsplatser, till exempel ombyggnadsarbeten på en fabrik, kan de ordinarie personalutrymmena användas. Förutsättningen är då förstås att dessa utrymmen är dimensionerade och utrustade för att klara ett utökat antal användare.

Ett särskilt ordnat personalutrymme i fastigheten avsett för tillfällig personal som ska utföra service-, reparations- eller ombyggnadsarbeten, kan vara en god investering för en fastighetsägare.

Utrymda bostadslägenheter uppfyller i regel inte kraven utan att särskilda åtgärder vidtas. Vanliga lägenheter behöver oftast kompletteras med t.ex. klädutrymmen och låsbara skåp för värdesaker. Källarutrymmen utan fönster uppfyller oftast inte kraven.

Särregler finns för klädrum vid arbete med farliga ämnen.

Personalutrymmen får inte användas samtidigt för andra ändamål eller vara inredda så att funktionen försämras. Det får t.ex. inte användas som förråd eller reparationsplats.

Städning och hygien

Personalutrymmen ska hållas rena och snygga. Normalt ska de städas varje dag och alla ytor rengöras grundligt varje vecka.

Rent dricksvatten ska finnas. Helst bör anslutning till vattenledning ordnas.

Tvättning ska kunna ske vid tvättplats och med varmt vatten. Här ska det också finnas tvål och handdukar. Det ska finnas minst en tvättkran per fyra personer. Om det går att ordna anslutning till vatten och avlopp så ska det också finnas dusch.

Var och en ska ha ett eget låsbart skåp för sina gångkläder och ett separat skåp eller fack för sina arbetskläder. Skåpen ska vara tillräckligt rymliga och vara uppvärmda eller finnas i ett varmt utrymme. Det ska även finnas torkmöjligheter för skor och arbetskläder med tillräcklig kapacitet i förhållande till antalet personer.

I omklädningsrummet ska det finnas sittplatser för alla som normalt byter om samtidigt.

Stövel- och skotvätt ska anordnas i anslutning till ingången till bod, bodetablering eller vagn. Om det inte går att ordna stöveltvätt vid vagn, ska stövelskrapa finnas.

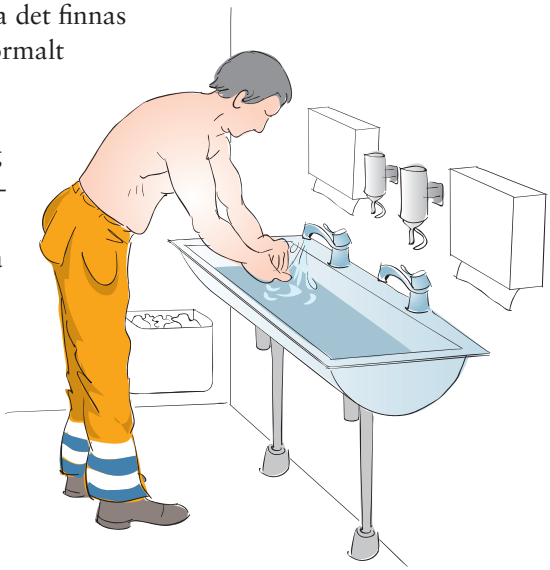

Bodstandard

Allmänna krav

- Minst 3,4 m^2 per person (toalett ej inräknad)
- Minst 2,4 meter i takhöjd
- Anslagstavla för information

Matrum

- Bord för axelbredd 80 cm per person (bredd på borden 70 cm)
- Stolar med ryggstöd
- Uppvärmningsanordning för mat (kan vara mikrovågsugn)
- Kylskåp
- Krokar för att hänga upp väska

Omklädningsrum

- Minst ett 30 cm brett låsbart skåp och ett 30 cm brett fack/skåp per person för upphängning av arbetskläder.
- Facket och skåpen ska vara minst 50 cm djupa.
- Framför skåp/fack ska finnas en sittbänk med djup 30 cm.
- Låsbart torkskåp eller motsvarande torkanordning med kapacitet att torka kläder och skor till nästa arbetsdag.

Tvättrum

- En tvättkran per påbörjat fyrtal personer (i en sexmannabod två tvättkranar).
- Dusch med möjlighet till avskärmning.

Övrigt

- När personalutrymme anordnas i befintliga lokaler ska motsvarande standard gälla som för bodar.
- Om detta får till följd att takhöjden blir lägre än 2,4 m godtas detta.
- Om avsteg behöver göras i övrigt ska en överenskommelse träffas mellan arbetsgivare och MB-grupp på arbetsplatsnivå eller, om sådan saknas, lokal facklig organisation.

Övergångsbestämmelser - bodar

1. Nytillverkade bodar

Den nya utrymmes- och inredningsstandarden gäller från 2010-01-01 för Byggavtalet och från 2010-07-01 för Väg- och Banavtalet.

2. Befintligt bodbestånd - utrymmesstandar

Den nya utrymmesstandarden gäller från 2010-01-01 för Byggavtalet och från 2010-07-01 för Väg- och Banavtalet och ska vara genomförd senast 2012-12-31.[1)]

3. Befintligt bodbestånd - inredningsstandard

Den nya inredningsstandarden gäller från 2010-01-01 för Byggavtalet och från 2010-07-01 för Väg- och Banavtalet och ska vara genomförd senast 2014-12-31. Berörda parter[2)] kan ge dispens på pågående projekt.

4. Bodar med takhöjd under 2,4 m

Bodar med takhöjd under 2,4 m är inte tillåtna på byggarbetsplatser efter 2010-12-31. Berörda parter kan ge dispens.

Generell dispens gäller för bodetableringar på fasta anläggningar där utrymmesstandarden vid normal användning överstiger 8 m^2 per person. Om någon av dem som normalt använder bodetableringen skriftligt begär att takhöjden ska vara 2,4 m upphävs dispensen på detta arbetsställe. I sådant fall ska bodetablering med standard enligt punkt 2 och 3 ovan vara genomförd inom 6 månader.

5. Befintliga bodetableringar

Bodetableringar som görs före 2010-12-31 för projekt som fortgår efter 2012-12-31 får dock användas under projekttiden utan hinder av punkt 2 och 3 ovan.

[1)] Väg- och Banavtalet: Berörda parter kan ge dispens på pågående projekt.

[2)] Berörda parter är arbetsgivare och MB-grupp. Om MB-organisation saknas är lokal facklig organisation part.

Vagnstandard

För vagnar gäller ovan angivna standard för bodar, med följande undantag och särregleringar:

Allmänna krav

- Minst 3,0 m^2 per person (toalett ej inräknad)
- Minst 2,2 meter i takhöjd, dock godtas en lägre takhöjd i trailerbundna personalutrymmen (s.k. combivagnar).

Om avsteg behöver göras i övrigt ska en överenskommelse träffas mellan berörda parter.

Städning, material m.m.

- Daglig städning och härutöver grundlig rengöring en gång per vecka.
- Pappershanddukar ska finnas vid tvättplats.

Övergångsbestämmelser - vagnar

1. Nytillverkade vagnar

Den nya utrymmes- och inredningsstandarden gäller från 2011-01-01.

2. Befintligt bestånd

I befintligt bestånd ska utrymmes- och inredningsstandard (med undantag för takhöjden, se nedan) vara genomfört 2014-12-31. Vagnar tillverkade före 2011-01-01 med en takhöjd lägre än angiven standard ska utrangeras senast 18 år efter tillverkningsåret. Berörda parter kan ge dispens.

3. Dusch

Till och med 2014-12-31 gäller:
Vid kortvariga och rörliga arbeten liksom vid arbetsplatser där bodar och vagnar inte kan anslutas till vatten- och avloppsnät kan dusch uteslutas. En god hygienisk utrustningsstandard bör dock eftersträvas även vid dessa arbeten och arbetsplatser.

Från och med 2015-01-01 gäller:
Om arbetet är smutsande eller svettdrivande ska det finnas tillgång till dusch. Kravet på dusch gäller dock inte om det med hänsyn till omständigheterna inte är rimligt att tillhandahålla en sådan.

Denna skrift kan hämtas via Sveriges Byggindustriers hemsida www.bygg.org.

2010.06. Bildinformation i Älvsjö AB